

QORTI TAL-MAGISTRATI (MALTA)
MAGISTRAT
DR. RACHEL MONTEBELLO B.A. LL.D.

Rikors Numru: 131/2020 RM

Cambio Stile Ltd (C 51755)

-Vs-

Federico Galea (K.I. Nru. 169664M)

Illum, 6 ta' Novembru 2023

Il-Qorti,

Rat ir-Rikors ipprezentat fir-Registru mis-socjeta' Cambio Stile Limited fit-30 ta' Lulju 2020 fejn talbet illi, previa kull dikjarazzjoni hekk meqjusa necessarja, l-konvenut Federico Galea jigi kkundannat iħallasha s-somma ta' 14,270 flimkien mal-imghax sad-data tal-ħlas effettiv. Din is-somma, dovuta lis-socjeta attrici minnek tirraprezenta xogħol ta' demolizzjoni u kostruzzjoni provdut lilek skond il-fattura numru 030318-1 (kopja annessa u mmarkata Dok X) li kienet annessa mal-ittra Gudizzjarja datata 17 ta' Ottubru 2019, liema att gie notifikat lilek fit-28 ta' Frar 2020 u jgib in-numru 2158/2019.

Bl-ispejjeż u l-imghax sad-data tal-ħlas effettiv.

Rat ir-Risposta pprezentata minn Federico Galea fir-Reġistru fid-19 ta' Ottubru 2020 fejn eċċepixxa:-

1. *Illi t-talbiet attriċi huma nfondati fil-fatt u fid-dritt stante illi l-esponenti ġia ħallas dak kollu dovut minnu, pero' sal-llum baqa' ma nghata l-ebda rċevuta relattiva għal-ħlas minnu effetwat.*
2. *Illi tali ħlas sar għas-saldu.*
3. *Illi fi kwalunkwe każ u dejjem mingħajr preġudizzju għas-suespost l-ammont pretiż mis-soċjeta attriċi huwa essagerat u mhux reali u dan kif ser jiġi trattat u ppruvajt ahjar dan waqt it-trattazzjoni tal-kawża.*
4. *Illi fi kwalunkwe każ u dejjem mingħajr preġudizzju għas-suespost, l-ammont pretiż ma jirriflettix dak pattwit bejn il-partijiet u dan kif ser jiġi tratta u ppruvat ahjar waqt it-trattazzjoni tal-kawża.*
5. *Illi fi kwalunkwe każ u dejjem mingħajr preġudizzju għall-premess, limitament dwar l-extra works jiġi relevat illi l-ebda ammont ma hu dovut lilek peress illi l-ftehim relattiv ma' terza persuna.*
6. *Salv eċċezjonijiet oħra.*

Rat id-digriet tagħha mogħti waqt is-seduta tal-20 ta' Ottubru 2020 fejn ordnat li in vista tal-ewwel żewġ eċċezjonijiet tal-konvenut, jibda jressaq il-provi tiegħu dwar l-imsemmija eċċezjonijiet;

Semgħet ix-xhieda;

Rat il-provi kollha u d-dokumenti kollha esebiti;

Rat l-atti kollha;

Rat id-dikjarazzjoni tal-abbli avukat tas-soċjeta' attriċi fis-seduta tal-15 ta' Frar 2021 illi l-awtenticita' tad-dokumenti esebiti mill-konvenut u mmarkati Dok. FG3, FG4, FG5 u FG6 mhux qed tiġi kontestata;

Semgħet it-trattazzjoni orali tal-abbli avukati tal-partijiet fis-seduta tad-19 ta' Ottubru 2023;

Rat illi l-kawża kienet imħollija għal-lum għas-sentenza;

Ikkunsidrat;

Din hija talba tas-soċjeta' attriċi għall-ħlas ta' bilanċ dovut fuq xogħol ta' demolizzjoni u kostruzzjoni fil-fond tal-konvenut ġewwa 23, Triq il-Kbira, San Ġiljan, kif ukoll għal xogħolijiet addizzjonali li saru fuq inkarigu tal-konvenut.

Il-konvenut jiċhad li fadal bilanċ x'jithallas lis-soċjeta' attriċi għall-appalt. Jikkontendi illi l-ammont pretiż mis-soċjeta' attriċi ma jirrispekkjax il-ftehim li kien milħuq bejn il-partijiet u huwa eċċessiv. Ighid ukoll li l-ħlasijiet li huwa diġa' wettaq lis-soċjeta' attriċi ikopru l-ammont kollu li huwa dovut lilha għall-appalt iżda minkejja dan, baqa' qatt ma ngħata riċevuta fiskali.

Il-Qorti rat l-atti u l-provi u mill-fatti li joħorġu minnhom jirriżulta illi:-

Il-proġett ta' żvilupp fil-fond tal-konvenut sar abbażi ta' u in konformita' ma' permess approvat mill-Awtorita' tal-Ippjanar (PA/9145/18) u kien jikkonsisti fit-twaqqiġ ta' żewġ sulari mibnijin fuq il-pjan terren tal-binja, it-twaqqiġ tal-kamra eżistenti fl-istess pjan terren u l-kostruzzjoni ta' kamra ikbar f'dan il-pjan, il-kostruzzjoni ta' żewġ sulari sovrastanti, estiżi fuq area ikbar minn dak okkupat mis-sulari pre-eżistenti, kif ukoll il-kostruzzjoni ta' kamra fit-tielet sular liema kamra kellha tkun irtirata 'l ġewwa¹.

Wara li d-direttur tas-soċjeta' attriċi, Sebastiano Vicaro, kien ispezzjona l-fond, inħarġet stima datata 3 ta' Marzu 2018² għad-demolizzjoni tal-kostruzzjoni eżistenti

¹ Ara pjanti approvati, paġna 34 sa paġna 39 tal-atti tal-kawża.

² Stima annessa mar-Rikors promotur f'paġna 3 tal-atti tal-kawża, u Dok. FG1, Dok. FG2.

(*'disarmo della costruzione esistente'*) u l-kostruzzjoni ta' binja ġdida abbażi tal-pjanti approvati (*'costruzione in base alle piante del mepa'*).

Hemm qbil li l-prezz tal-appalt kellu jithallas mill-konvenut kif indikat fl-istima tat-3 ta' Marzu 2018, cioè' in kwantu għas-somma ta' €2,000 depożitu u in segwitu, is-somma ta' €5,000 mal-bini ta' kull sular.

Huwa evidenti li x-xogħol tal-kostruzzjoni li ġie appaltat lis-soċjeta' attriċi kellu jsir skont il-pjanti approvati eżebiti fl-atti proċesswali³, u ma jirriżultax li dawn il-pjanti ġew varjati jew mibdula b'ebda mod waqt il-proġett tal-iżvilupp. Mhux kontestat lanqas illi l-binja riżultanti ġiet effettivament kostruwita skont kif approvat fil-pjanti sija in kwantu għall-kmamar mibnija u sija wkoll in kwantu għall-għoli tas-sulari.

Hemm qbil ukoll li l-konvenut ħallas lis-soċjeta' attriċi s-somma globali ta' €17,000 permezz ta' erba' *cheques*, wieħed fis-somma ta' €2,000 fit-3 ta' Marzu 2018 rappreżentanti x-xogħol ta' demolizzjoni, u tliet *cheques* ta' €5,000 kull wieħed⁴.

Il-*vexata quaesto* li għandha quddiemha l-Qorti fiha tliet aspetti separati:-

- **Il-prezz globali tal-appalt mogħti lis-soċjeta' attriċi**

Mad-daqqa t'għajn, l-istima tat-3 ta' Marzu 2018, maħruġa mis-soċjeta' attriċi⁵, tindika li l-prezz globali tal-appalt inkluż materjal, kellu jkun fis-somma ta' €17,000, li magħha kellha tiżdied it-taxxa fuq il-valur miżjud (*'Prezzo a corpo €17,000 + VAT'*).

Il-konvenut jikkontendi li bil-pagament li ħallas fis-somma totali ta' €17,000, huwa salda l-ħlas kollu dovut skont il-ftehim tal-appalt. Jargumenta illi s-

³ Paġna 34 sa paġna 39 tal-atti tal-kawża.

⁴ Dawn huma datati 22 ta' April 2018, 2 ta' Mejju 2019 u 11 ta' Ġunju 2018.

⁵ Paġna 3 tal-atti tal-kawża.

soċjeta' attriċi qiegħda tippretendi li tithallas ta' sular żejjed meta fir-realta' nbnw tliet sulari u mhux erba'. Fil-fatt, jirriżulta li fil-fattura annessa mar-Rikors promotur⁶, s-soċjeta' attriċi qiegħda titlob il-ħlas ta' somma ta' €5,000, rappreżentanti '*costruzione 4 livelli*' u dan b'żieda mal-'*prezzo a corpo*' ta' €17,000, liema somma ma ġietx indikata fl-istima tat-3 ta' Marzu 2018.

Da parti tagħha, is-soċjeta' attriċi tishaq illi l-prezz miftiehem kien ta' €5,000 għall-bini ta' kull sular, kienu twaqqgħu is-sulari kollha eżistenti fil-fond tal-konvenut u minflokhom ġew kostrowiti erba' sulari kompriż il-pjan terren. Għalhekk, billi il-konvenut li ħallas biss €17,000, jonqsu jħallas il-prezz tar-raba' sular fis-somma ta' €5,000 kif miftiehem.

Fix-xhieda tiegħu il-Perit Jesmond Mugliett spjega illi l-fond tal-konvenut kien fih tliet sulari b'kollox għaliex ġewwa kien hemm sular '*mezzanin*', liema sular jidher biss min-naħa ta' wara tal-fond u ma jidhrix mill-faccata esterna fejn jidhru biss żewġ sulari. Madanakollu, il-Qorti fehmet illi nbriet ukoll kamra ġdida sovrastanti s-sular mibni fuq is-sular tal-mezzanin biex b'hekk, bis-sular li qabel kien mezzanin b'kollox, il-binja l-ġdida fiha erba' sulari u mhux tlieta.

L-istima esebita mar-Rikors promotur f'paġna 3 tal-atti tal-kawża, datata 3 ta' Marzu 2018 - li hija identika għall-istima esebita mill-konvenut Dok. FG1. Is-soċjeta' attriċi ssostni li din l-istima ġiet iffirmata mill-konvenut, filwaqt illi l-konvenut, da parti tiegħu, għalkemm xehed li ma jiftakarx jiffirma din l-istima, ma jiċhadx li l-firma li tidher fuqha hija tiegħu u jaċċetta li din tiffirma l-baži tal-appalt. Skont din l-istima, il-valur globali tal-appalt kien ta' €17,000 pju' VAT. Din l-istima tispeċifika wkoll kif kellu jithallas il-prezz tal-appalt, cioè' depożitu fis-somma ta' €2,000 - li Sebastian Vicaro jikkonferma fix-xhieda tiegħu illi kien irċieva mingħand il-konvenut - bil-bilanċ jithallas in kwantu għal somma ta' €5,000 kull sular.

⁶ Dok. X, paġna 2 tal-atti tal-kawża.

Fil-fehma tal-Qorti din l-istima, li fuqha l-konvenut jibbaża b'mod sħiħ il-linja difensonjali tiegħu dwar il-prezz tal-appalt, tikkostitwixxi l-ftehim bejn il-partijiet dwar il-prezz tal-appalt u l-modalita' tal-ħlas ta' dan il-prezz u għalhekk għandu jiġi osservat u għandu wkoll is-saħħa tal-liġi bejn il-partijiet. Għalkemm il-konvenut xehed li ma jiftakarx li kien iffirma din l-istima,

Kif inhuwa ritenut b'mod pacifiku fil-gurisprudenza tal-qrati tagħna, il-principju fundamentali u regolamentari fil-liġi tal-kuntratti:-

“... jibqa' dejjem dak li l-vinkolu kontrattwali għandu jiġi rispettati u li hi l-volontà tal-kontraenti kif espressa fil-konvenzjoni li kellha tipprevali u trid tiġi osservata. Pacta sunt servanda.”⁷

Il-konvenut xehed illi s-soċjeta' attriċi ħarġet l-istima tax-xogħolijiet wara li Sebastiano Vicaro kien mar fuq il-post u ra l-entita' tax-xogħolijiet li kellhom isiru skont il-pjanti approvati, filwaqt li l-Perit Jesmond Mugliett ikkonferma illi l-pjanti approvati kienu ġew spjegati lill-kuntrattur qabel beda x-xogħolijiet u ma nbidel xejn mill-pjanti approvati tant illi l-iżvilupp kollu li twettaq mill-kuntrattur sar skont dawn l-istess pjanti. Tassew, il-ftehim innifsu jstipola li l-konstruzzjoni kellha ssir *'in base alle piante del mepa'*. Kif diġa' ġie stabbilit, il-partijiet qablu dwar il-prezz tal-appalt kif indikat fl-istima tat-3 ta' Marzu 2018, u s-soċjeta' attriċi ma ressqet ebda prova li turi li dan il-ftehim ġie sorvolat bi ftehim sussegwenti u jew li l-konvenut aċċetta li jħallas prezz oġġla minn dak indikat fl-istima oriġinali li s-soċjeta' attriċi nnifisha tishaq li ġiet aċċettata mill-konvenut bil-firma tiegħu⁸ u jkkostitwixxi, kif rajna, il-ftehim bejn il-partijiet. Barra dan il-fatt illi meta s-soċjeta' attriċi indikat fl-istima tat-3 ta' Marzu 2018 li l-prezz ta' €17,000 pju' VAT jirrappreżenta *'prezzo a corpo'*,

⁷ Qorti tal-Appell - 5 ta' Ottubru, 1998 – **Gloria mart Jonathan Beacom et vs L-Arkitett u Inġinier Ċivili Anthony Spiteri Staines.**

⁸ Paġna 3 tal-atti tal-kawża.

hija kienet qiegħda tikkwota prezz komplessiv unitarju għall-appalt sħiħ, ossia *lump sum*, diversament minn rata li tkun miftiehma skont il-għadd jew il-kejl. Dan kif del resto ġie affermat minn Sebastiano Vicaro fix-xhieda tiegħu⁹.

Il-Qorti fehmet ukoll illi fl-istess ftehim, “*Deposito al contratto €2,000*” u “*Differenza da pagare €5,000 per solaio*” jirrappreżenta l-ftehim dwar il-modalita’ tal-ħlas tal-prezz tal-appalt, anizche’ rata individwali għall-bini ta’ kull sular individwali. Tant hu hekk illi kieku kellu, għal mument, jiġi aċċettat li l-indikazzjoni ta’ “*€5,000 per solaio*” tfisser li l-prezz stmat kien ta’ €5,000 għall-bini ta’ kull sular, kieku l-istima tal-prezz totali tal-appalt, liema prezz kif ingħad diġa’ ġie mogħti bħala *lump sum*, kienet tkun ta’ €22,000¹⁰ u mhux €17,000, pju’ VAT. Dan ifisser li anke jekk fil-fatt jirriżulta li nbnew tliet sulari u kamra fuq il-bejt, huwa irrelevanti kemm fil-fatt inbnew sulari għaliex il-prezz ma ġiex kalkolat u kwotat għal kull sular.

Miżmum ferm dan kollu, il-Qorti ma tirravviża ebda ġustifikazzjoni għaž-żieda tas-somma ulterjuri ta’ €5,000 fl-*invoice* maħruġ mis-soċjeta’ attriċi għall-ħlas tal-prezz tal-appalt. Hu evidenti li s-soċjeta’ attriċi ma nġhatat ebda struzzjonijiet ulterjuri, in segwitu għall-ftehim datat 3 ta’ Marzu 2018, biex tibni sular addizzjonali b’żieda ma’ dak li kien diġa’ approvat fil-pjanti tal-iżvilupp, u ma jirriżultax li s-soċjeta’ attriċi qiegħda tallega li l-iżvilupp kif approvat fil-pjanti tal-permess PA/9154/18 inbidel tkabbar b’xi mod, in segwitu għall-ftehim tal-appalt.

Għaldaqstant, il-prezz miftiehem għall-eżekuzzjoni tal-appalt kien fis-somma komplessiva ta’ €17,000 u mhux dovut, skont il-ftehim milhuq bejn il-partijiet, somma addizzjonali ta’ €5,000 għaliex inbriet kamra fuq l-oġġla livell tal-binja.

⁹ Xhieda tat-30 ta’ Novembru 2022.

¹⁰ Inkluz il-pagament ta’ €2,000 bħala depozitu inizzjali.

- **Jekk il-VAT huwiex diġa' kompriż fil-prezz globali ta' €17,000 indikat fil-ftehim tat-3 ta' Marzu 2018**

Kif diġa' ngħad qabel, il-partijiet jaqblu li l-istima maħruġa fit-3 ta' Marzu 2018 mis-soċjeta' attriċi¹¹, giet aċċettata mill-konvenut u li din tikkostitwixxi l-ftehim sħiħ bejn il-partijiet dwar l-appalt tad-demolizzjoni u kostruzzjoni tal-fond. F'din l-istima hemm inizzel li kellu jiżdied il-VAT mal-prezz globali ta' €17,000.

Il-Qorti tibda biex tosserva illi hu ovvjju li s-soċjeta' attriċi bħala soċjeta' li tiġġestixxi attivita' ekonomika konsistenti f'negozju jew kummerċ, hi persuna taxxabli, li jfisser li hija legalment obbligata taħt l-Att dwar it-Taxxa fuq il-Valur Miżjud¹² (Kap. 406 tal-Liġijiet ta' Malta) li żżid VAT bir-rata ta' 18% fuq il-valur tal-provvisti tagħha u tħallas din it-taxxa lill-Kummissarju skont l-artikolu 21 tal-Att. Il-konvenuta ma wrietx li s-soċjeta' attriċi m'hijiex persuna taxxabli¹³ jew li l-provvisti tagħha huma provvisti eżenti¹⁴ skont il-liġi.

Ir-regolament 3 tar-Raba' Skeda tal-Att jistipola illi t-taxxa fuq provvista li sseħħ f'Malta (ħlief għal provvista li għaliha tapplika l-partita 4), jkollha tithallas fid-data l-aktar kmieni miż-żewġ dati li ġejjin:-

- (a) id-data li fiha titqies li tkun seħħet il-provvista;
- (b) id-data li fiha jsir il-ħlas tal-provvista sal-limitu kopert b'dak il-ħlas.

Applikat dan għall-każ in diżamina jfisser li għall-fini tal-pagamenti dovuti perijodikalment mill-konvenut skont il-ftehim tal-appalt, kellu jiġi impost - b'żieda mal-valur dovut lis-soċjeta' attriċi għall-provvista li seħħet - it-taxxa tal-VAT bir-rata ta' 18%. Għalkemm jista' jkun il-każ li s-soċjeta' attriċi naqset milli toħroġ u żżomm kont tat-taxxa fuq il-valur miżjud skont il-Ħdax-il Skeda,

¹¹ Dokument f'paġna 3 tal-atti tal-kawża (anness mar-Rikors promotur), Dok. FG1 u Dok. FG2.

¹² 'L-Att'.

¹³ Art. 5 Kap. 406.

¹⁴ Art. 9 Kap. 406.

u jew milli toħroġ u tagħti lill-konvenut riċevuta fiskali jew dokument ieħor kif meħtieġ taħt l-artikolu 51 u t-TleTTaxx-il Skeda tal-Att (li juru illi l-pagamenti li kien laħaq ħallas kien kompriż fihom it-taxxa tal-VAT), dan ma jfissirx li l-konvenut hu b'daqshekk, eżonerat milli jħallas it-taxxa tal-VAT fuq il-valur tal-provvisti mogħtija mis-soċjeta' attriċi.

Iżda l-konvenut jikkontendi wkoll illi d-direttur tas-soċjeta' attriċi, Sebastiano Vicaro, kien assigurah illi fil-prezz globali tal-appalt, kif indikat fl-istima, cioè' s-somma ta' €17,000 kien hemm diġa' kompriż il-VAT. Dan hu miċħud mis-soċjeta' attriċi li tishaq li l-konvenut ma jridx iħallas il-VAT u għalkemm kien ħallas is-somma komplessiva ta' €17,000, baqa' qatt ma ħallas l-ammont rappreżentanti VAT. Kemm hu hekk, il-konvenut innifsu, b'referenza għall-ftehim datat 3 ta' Marzu 2018¹⁵, xehed illi dan il-ftehim "*ma ġie qatt varjat jew kontestat*". Għall-Qorti, u fin-nuqqas ta' prova li kien hemm ftehim supervenjenti bil-miktub bejn il-partijiet fejn ġie maqbul li l-prezz tal-appalt fis-somma ta' €17,000 kien jinkludi l-VAT, l-obbligu legali tal-konvenut li jħallas VAT fuq il-prezz ta' €17,000, hu indiskuss.

Wara kollox, kif ritenut in materja:-

"... huwa prinċipju ta' dritt li meta ftehim jiġi redatt bil-miktub, il-kontenut tal-istess ftehim għandu johroġ mill-istess kitba, inatteż id-diskussjonijiet u kif dawn żvolgew. Hu prezunt li dak li l-partijiet ikunu ftiehem fuqu, jkun ġie mniżżel fil-kitba, u dak li jkun diskuss iżda ma jirriżultax mill-kitba, jitqies jew li ma sarx qbil fuqu jew li ġie rinunzjat (ara Frendo vs. Caruana, deċiża mill-Onorabbli Qorti tal Appell (Sede Inferjuri) fit-28 ta' Jannar, 1999). Kwindi, fejn il-kitba hi ċara, dak li kien miftiehem għandu johroġ mill-istess kitba u

¹⁵ Dok. FG1.

*mhux minn dak li seta' kellhom f'moħħom il-partijiet (ara Brincat vs. Saliba, deċiża mill-Onorabbli Qorti tal-Appell fl-14 ta' Novembru 1983)."*¹⁶

Fir-rigward ingħad ukoll hekk:-

*"Illi jigi osservat li l-presunzjoni qawwiya, logika u guriidika, hija li meta l-partijiet jkunu fteħmu li jinkorporaw fteħim ta' bejniethom f' kitba, huma jkunu nizzlu bil-kitba fl-iskrittura relattiva dak kollu li jkunu fteħmu fuqu. Dan huwa il-bazi tal-massima legali contra scriptum non est argumentum."*¹⁷

Għaldaqstant, peress li l-konvenut ressaq prova li huwa ħallas lis-soċjeta' attriċi s-somma ta' €17,000 u xejn iktar, għad jonqsu jħallas it-taxxa fuq il-valur miżjud tal-provvisti lilu reži mis-soċjeta' attriċi skont il-fteħim tal-appalt.

- **Xogħolijiet addizzjoni ta' kostruzzjoni**

Fit-tielet lok, il-konvenut jiċhad li huwa kien inkariga lis-soċjeta' attriċi biex teżegwixxi xogħolijiet iktar minn dawk imsemmija fl-istima ossia fteħim datat 3 ta' Marzu 2018, u jsostni li x-xogħolijiet addizzjonali ta' kostruzzjoni li twettqu fil-binja kienu ġew appaltati minnu lil ċertu *Ciro Massimo Savarese* tad-ditta *G&C Edilprojects* u mhux lis-soċjeta' konvenuta.

Il-konvenut iproduċa stima maħruġa minn *G&C Edilprojects* (Dok. FG7) datata 11 ta' Mejju 2018 iffirmata minnu u minn *Ciro Savarese*, fejn jirriżulta li x-xogħolijiet addizzjonali hemm elenkati, ġew stmati fis-somma ta' €4,500.

¹⁶ **Clive Simpson noe vs John Saliba noe** – deċiża mill-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili fit-22 ta' Gunju 2004.

¹⁷ **Joseph Aquilina noe vs Mark Portelli**, deċiża mill-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili fl-4 ta' Ottubru 2005.

Din l-istima hija identika għal dik immarkata Dok. SV¹⁸ maħruġa mis-soċjeta' attriċi wkoll fil-11 ta' Mejju 2018. Il-konvenut jiċċad li huwa ffirmat din l-istima identika maħruġa mis-soċjeta' attriċi u jinsisti li kien iffirmat stima waħda biss, dik maħruġa minn G&C Edilprojects. Xehed ukoll li s-soċjeta' attriċi kellha x'taqsam biss mal-appalt ta' twaqqiġ u kostruzzjoni u ma kellux x'jaqşam magħha iktar għaliex in segwitu, kien qabba lill G&C Edilprojects biex tagħmel ix-xogħolijiet addizzjonali tal-kostruzzjoni u wkoll xi *finishes*.

Da parti tagħha, is-soċjeta' attriċi tinsisti li x-xogħolijiet addizzjonali ta' kostruzzjoni fil-fond tal-konvenut, elenkati fl-istima Dok. SV, ġew appallati lilha mill-konvenut u dan skont kif evidenzjat mill-firma tal-konvenut fuq l-istess stima. Fil-fatt, il-ħlas tal-prezz ta' dawn ix-xogħolijiet addizzjonali qed jintalab minnha fil-fattura datata 3 ta' Novembru 2018, b'żieda mat-taxxa tal-VAT fir-rata ta' 18%.

Il-Qorti tibda biex tosserva illi fl-istima Dok. SV, it-taxxa fuq il-valur miżjud kienet kompriża fis-somma ta' €4,500 għaliex f'dan id-dokument ma ġie spjegat li kellu jiżded il-VAT mal-prezz u għalhekk, tapplika l-preżunzjoni legali maħsuba fl-artikolu 49(2) tal-Kap. 406:

(2) Fejn l-ammont ta' taxxa li għandu jithallas taħt dan l-Att ma jkun identifikat fi ħlas għal provvista taxxabli jew fi prezz imħallas, ħlief għal f'fattura jew dokument li jservi bħala fattura maħruġa minn persuna taxxabli lil persuna taxxabli oħra, għal provvista taxxabli, dak il-ħlas jew prezz għandu jitqies li jkun jinkludi t-taxxa.

Dan ifisser li anke jekk il-Qorti kellha tqis bħala mistħoqqa t-talba tas-soċjeta' attriċi għall-ħlas tas-somma addizzjonali ta' €4,500, ma setgħetx titlob ukoll il-VAT b'żieda mal-valur tax-xogħolijiet relattivi.

¹⁸ Esebit minn Sebastiano Vicaro.

Is-soċjeta' attriċi ssostni li dawn ix-xogħolijiet addizzjonali, għalkemm tassew saru minn Ciro Savarese, saru minnu bħala sub-appaltatur tagħha u dan wara li l-konvenut aċċetta illi l-istima li kienet inħarġet minn G&C Edilprojects u ffirmata minnu, terġa' tinħareġ mis-soċjeta' attriċi bħala appaltatur tax-xogħolijiet addizzjonali minflok G&C Edilprojects. Sebastiano Vicaro xehed illi Ciro Savarese kien ċempillu fil-prezenza tal-konvenut u kien fehem li l-konvenut aċċetta li jsir dan.

Ciro Savarese xehed¹⁹ illi fl-ewwel fażi tal-proġett konsistenti fix-xogħolijiet ta' twaqqiġ u kostruzzjoni u wkoll xi xogħol addizzjonali ta' kostruzzjoni, huwa kien imqabbaad mis-soċjeta' attriċi bħala l-persuna reponsabbli għall-proġett, filwaqt li x-xogħolijiet tal-finishes kompriż xogħol ta' elettriku, fit-tieni fażi tal-proġett, kien għamilhom hu personalment u kien ġie mħallas għalihom bi ftehim ma' Sebastiano Vicaro id-direttur tas-soċjeta' attriċi. Ikkonferma li hu ma rċieva ebda hlas mingħand il-konvenut għax-xogħolijiet addizzjonali tal-kostruzzjoni. Fir-rigward tal-istima Dok. FG70 maħruġa minn G&C Edilprojects fil-11 ta' Mejju 2018, Ciro Savarese xehed illi huwa kien ħareġ din l-istima f'isem G&C Edilprojects għaliex f'dak l-istadju l-konvenut ma riedx ikollu x'jaqsam iktar mas-soċjeta' attriċi billi kien hemm id-diżgwid bejniethom dwar il-hlas għall-kostruzzjoni tar-raba' sular tal-fond u għalhekk, huwa kien aġixxa bħala intermedjarju biex jipprova jwassalhom għal ftehim. Dan billi reġa' ħareġ l-istess stima li skont hu kienet diġa' nħarġet mis-soċjeta' attriċi (Dok. SV), f'isem G&C Edilprojects Limited. Xehed, iżda, li fir-realta' din l-istima ta' G&C Edilprojects (Dok. FG7) ma tfisser xejn għaliex għalkemm ix-xogħolijiet indikati fl-istima ġew fiżikament eżegwiti minnu u mill-ħaddiema tiegħu, dawn għamilhom għaliex kien imqabbaad mis-soċjeta' attriċi u għalhekk il-prezz ta' dawn ix-xogħolijiet hu dovut mhux lilu iżda lis-soċjeta' attriċi bħala l-kuntrattur.

¹⁹ Affidavit ta' Ciro Savarese u xhieda in kontro-eżami, 13 ta' Marzu 2023.

Il-Qorti bla tlaqliq tgħid li hija ma temminx il-verżjoni ta' Ciro Savarese li huwa eżegwixxa x-xogħolijiet addizzjonali tal-kostruzzjoni għaliex kien imqabbad mis-soċjeta' attriċi, u li hareġ l-istima Dok. FG7 għaliex kien qed jaġixxi bħala intermedjarju bejn il-partijiet. Dan qed jingħad mhux biss għaliex din il-verżjoni m'hijiex konfortata mir-riżultanzi tal-provi iżda wkoll għaliex hija inkonsistenti kif ukoll dijametrikalment opposta għall-verżjoni ta' Sebastiano Vicaro. Dan tal-aħħar insista fix-xhieda tiegħu illi kien ta struzzjonijiet lil Ciro Savarese biex jikseb il-firma tal-konvenut fuq stima maħruġa mis-soċjeta' attriċi, **wara** li l-konvenut kien diġa' aċċetta u ffirmata l-istima ġia' maħruġa minn Ciro Savarese għal G&C Edilprojects u dan għaliex, skont kif xehed l-istess Sebastian Vicaro, ma kienx aċċettabbli għalih li jaħdem ix-xogħol fuq stima maħruġa minn haddiehor.

Is-soċjeta' attriċi pproduċiet l-istima Dok. SV allegatament iffirmata mill-konvenut, iżda minkejja li giet mitluba tipproduċi l-oriġinal ta' dan id-dokument, cioè' l-*quotation* maħruġa fil-11 ta' Mejju 2018 minn Cambio Stile Ltd bil-firma oriġinali tal-konvenut, dan baqgħet qatt ma għamlitu. Sebastiano Vicaro xehed illi Ciro Savarese kien ipprovdielu biss l-istima Dok. SV u xejn iktar. Il-Qorti eżaminat dan id-dokument u għaliha hu evidenti li dan jikkonsisti f'kopja fotostatika ta' stima maħruġa fuq *letterhead* tas-soċjeta' attriċi, b'zewġ firem fuqha. **Hu wkoll manifest li dan id-dokument ġie manipolat billi l-firem li jidhru fuqu huma riprodizzjoni identika tal-istess zewġ firem fuq l-oriġinal tal-istima maħruġa minn G&C Edilprojects (Dok. FG70).** Kemm hu hekk, iż-żewġ dokumenti huma identiċi fl-aspetti kollha tagħhom - anke in kwantu l-il-pożizzjoni taż-żewġ firem, taħżiż u kalligrafija - għajr għall-intestatura: l-oriġinal inħarġet fuq *letterhead* ta' G&C Edilprojects u l-kopja fuq *letterhead* tas-soċjeta' attriċi. Dawn iż-żewġ firem Sebastian Vicaro fix-xhieda tiegħu ikkonferma li jappartjenu lill-konvenut u lil Ciro Savarese u mhux lilu: fatt li jkompli jsaħħaħ il-konvinċiment tal-Qorti illi effettivament, il-konvenut qatt ma kkuntratta mas-soċjeta' attriċi dwar l-appalt tax-xogħolijiet addizzjonali. **Jiġi osservat ukoll illi fix-xhieda tiegħu, Ciro**

Savarese mkien ma qal li rnezzielu jipprokura l-firma tal-konvenut fuq l-istima mahruġa mis-soċjeta' attriċi u insista li għalkemm ipprova jwassal il-partijiet għal ftehim, dan ma rnezzix u insista li *“l-konvenut ma ried ikollu x'jaqsam xejn mas-Sur Vicaro.”*

Għall-Qorti dan kollu jfisser biss illi l-verżjoni tal-konvenut - li huwa qatt ma inkariga lis-soċjeta' attriċi biex teżegwixxi x-xogħol addizzjonali tal-kostruzzjoni iżda fir-rigward kien qabbaq lil G&C Edilprojects - hija ferm iktar kredibbli minn dik tas-soċjeta' attriċi u x-xhud tagħha. Il-verżjoni tas-soċjeta' attriċi li l-konvenut kien inkariga lilha biex twettaq ix-xogħolijiet addizzjonali tal-kostruzzjoni indikati fl-istima Dok. SV, m'hijiex sorretta mir-riżultanzi tal-provi u l-Qorti ssibha diffiċli ferm temmen li l-konvenut kien sejjer jaċċetta li jerġa' jqabbaq lis-soċjeta' attriċi biex teżegwixxi xogħolijiet addizzjonali fil-fond tiegħu meta, kif ġie affermat minn Ciro Savarese, kien hemm diżgwid bejn il-partijiet minhabba l-ħlas addizzjonali li kienet qed tippretendi s-soċjeta' attriċi għall-kostruzzjoni tar-raba' sular. **Hu ovvju li l-konvenut kien inkariga lil Ciro Savarese u mhux lis-soċjeta' attriċi jagħmel ix-xogħolijiet addizzjonali tal-kostruzzjoni, tant illi l-aċċettazzjoni tiegħu tal-istima mahruġa minn G&C Edilprojects fil-11 ta' Mejju 2018²⁰, hija manifestata bil-firem oriġinali tiegħu u ta' Ciro Savarese fuq Dok. FG70, u ma jirriżultax li dan il-ftehim ġie mħassar jew sorvolat b'xi ftehim iehor.**

Minkejja t-tentattiv fjakk tax-xhud Ciro Savarese li jispjega li huwa wettaq dawn ix-xogħolijiet għaliex kien imqabbaq mis-soċjeta' attriċi, hadd ma xehed u ma jirriżulta minn imkien - ħlief mill-kopja tal-istima Dok. SV bil-firem evidentement traposti mill-oriġinal Dok. FG70 - li l-istess konvenut qabbaq lis-soċjeta' attriċi biex tagħmel ix-xogħolijiet addizzjonali tal-kostruzzjoni. Fiċ-ċirkostanzi, is-soċjeta' attriċi ma rnezzilhiex tikkonvinċi lill-Qorti li l-konvenut ikkontratta magħha għall-eżekuzzjoni tal-appalt tax-xogħolijiet addizzjonali tal-kostruzzjoni, u hija nieqsa l-prova tal-eżistenza ta' relazzjoni kuntrattwali

²⁰ L-oriġinal ta' din l-istima bil-firma tal-konvenut ġie esebit bħala Dok. FG70.

bejnha u bejn il-konvenut fir-rigward ta' dan l-appalt addizzjonali. Tabilhaqq, il-provi kollha juru li l-konvenut qabbad lil Ciro Savarese għall-eżekuzzjoni tax-xogħolijiet addizzjonali biex ma jergax iqabbad lis-soċjeta' attriċi li magħha kellu diżgwid dwar il-prezz tal-appalt originali.

Indubbjament, il-konvenut kien liberu li jqabbad terzi kuntratturi u ma kienx marbut li jqabbad lis-soċjeta' attriċi għal kull appalt addizzjonali, sempliċement għaliex kienet l-appaltatur fl-ewwel fażi tal-proġett. Il-Qorti, wara li fliet ix-xhieda bir-reqqa, fehmet illi Sebastiano Vicaro ma riedx jaċċetta l-fatt li l-konvenut ried iqabbad lill-impjegat tiegħu stess, Ciro Savarese, biex jeżegwixxi l-appalt addizzjonali u proprju għalhekk ried jikseb prova li turi illi l-konvenut kien aċċetta li x-xogħolijiet *extra* jigu eżegwiti mis-soċjeta' attriċi. Fil-fatt dan stqarru hu stess fix-xhieda tiegħu²¹: “*Qabel is-supervisor tiegħi²² ġibna dik il-karta u jien għedtlu li din il-karta mhux se naċċetta jien biex is-sinjur riedni mmur dirett mal-impjegat tiegħi u jien għidtlu le għamilli karta Cambio Stile u jiffirma Cambio Stile.*”

Jekk is-soċjeta' attriċi rnexxielha tikkonvinċi lil Ciro Savarese li dawn ix-xogħolijiet addizzjonali kellhom jigu appaltati lilha għaliex kienet hi li ġiet imqabba mill-konvenut għall-appalt originali, u jekk ipperswadietu wkoll li l-prezz miftiehem skont l-istima Dok. FG7 kellu jiġihall lilha u mhux lilu, dan jista' jfisser biss illi sar ftehim separat bejniethom li għalih il-konvenut ma kienx komparteciċi. Ftehim bħal dan huwa *res inter alios acta* għall-konvenut li kien inekwivoku meta xehed li huwa kien qabbad lil G&C Edilprojects biex teżegwixxi l-*extra works*, verżjoni li hi sorretta pjenament mill-provi li juru l-eżistenza ta' rapport kuntrattwali fir-rigward tat-tieni appalt, **biss** bejn il-konvenut appaltant - li aċċetta espressament li x-xogħolijiet addizzjonali tal-kostruzzjoni jitwettqu skont kif ġie propost lilu minn G&C Edilprojects – u Ciro Savarese li kif rajna, insista li l-konvenut irrifjuta li jqabbad lis-soċjeta'

²¹ 29 ta' Novembru 2021.

²² Ir-referenza hi għal Ciro Savarese.

attriċi għall-appalt addizzjonali. Kemm hu hekk, ix-xogħolijiet mertu ta' dan it-tieni appalt ġew tabilhaqq eżegwiti minn Ciro Savarese u l-ħaddiema tiegħu.

Jigi ribadit illi s-soċjeta' attriċi ma ressqet ebda prova in sostenn tal-verżjoni tagħha li l-konvenut aċċetta li x-xogħolijiet addizzjonali tal-kostruzzjoni jiġu appaltati lilha u mhux lil G&C Edilprojects ta' Ciro Savarese, u minn eżami tax-xhieda hu evidenti li l-imsemmi Ciro Savarese xehed kif xehed x'aktarx għaliex ħassu indebitat lejn Sebastiano Vicaro li introduċih fil-qasam tal-kostruzzjoni f'Malta u għenu jistabilixxi l-kuntatti "... *jiena l-prijorita' tiegħi kienet lejn Cambio Stile Limited għaliex meta jiena wasalt Malta kien is-Sur Vicaro li kien introduċini ma' dan ix-xogħol.*". Għall-bqija, il-verżjoni tiegħu li ħareġ l-istima f'isem G&C Edilprojects għaliex kien qed jaġixxi ta' intermedjarju bejn il-partijiet, ftit li xejn tagħmel sens loġiku u kif rajna, tikkozza wkoll mal-verżjoni ta' Sebastiano Vicaro.

Il-Qorti tosserva in konkluzjoni illi fl-Affidavit tiegħu, Ciro Savarese kien ferm xott u ma semma xejn dwar iċ-ċirkostanzi li fihom huwa kien kiseb - kif allegat minn Sebastiano Vicaro fix-xhieda tiegħu - il-firma tal-konvenut fuq l-istima maħruġa mis-soċjeta' attriċi għax-xogħolijiet addizzjonali tal-kostruzzjoni. Għall-Qorti dan jirrinforza l-konkluzjoni tagħha li effettivament, **il-konvenut qatt ma ffirmat l-istima Dok. SV** u din ġiet manipolata biex tipprova tagħti fejda lill-verżjoni tas-soċjeta' attriċi li l-konvenut kien qabbaad lilha u mhux lil G&C Edilprojects għall-eżekuzzjoni tax-xogħol żejjed. Mhux hekk biss, talli fil-kontro-eżami tiegħu, Ciro Savarese kompli jxejjen il-verżjoni ta' Sebastiano Vicaro li kien hu li pprovdilu l-kopja tal-istima allegatament iffirmata mill-konvenut (Dok. SV) u dan meta xehed illi minkejja l-intervent tiegħu bħala medjatur, baqa' ma ntlahaq ebda ftehim mal-konvenut biex ix-xogħolijiet addizzjonali tal-kostruzzjoni jiġu appaltati lis-soċjeta' attriċi. Fil-fehma tal-Qorti, il-fatt li eventwalment, dawn ix-xogħolijiet effettivament saru minn Ciro Savarese u l-ħaddiema tiegħu, ma jista' jfisser xejn hlief li dawn ix-xogħolijiet ġew eżegwiti minnu fuq inkarigu tal-konvenut bi twettiq tal-ftehim tal-appalt

konkluż bejneithom, Dok. FG70, skont kif evidenzjat ukoll bid-diversi hlasijiet li l-konvenut għamel lill-istess Ciro Savarese²³. Fil-fatt, il-konvenut ikkonferma meta xehed in ri-eżami, li huwa kien hallas lil Ciro Savarese għal dawn ix-xogholijiet addizzjonali.

Għaldaqstant, is-somma ta' €4,500 mitluba fil-fattura maħruġa mis-soċjeta' attriċi fit-3 ta' Novembru 2018, mhijiex dovuta lilha. L-uniku ammont dovut lilha bħala bilanċ mill-prezz tal-appalt huwa l-VAT fuq is-somma ta' €17,000, il-prezz tal-appalt.

Għal dawn il-motivi kollha, taqta' u tiddeċiedi illi filwaqt illi tiċhad l-ewwel u t-tieni eċċezzjonijiet tal-konvenut fir-Risposta tiegħu, tilqa' t-tielet, ir-raba' u l-hames eċċezzjonijiet safejn huma kompatibbli ma' dak hawn deċiż u konsegwentement tilqa' biss limitatament it-talba tas-soċjeta' attriċi CAMBIO STILE LTD billi tikkundanna lill-konvenut FEDERICO GALEA jhallasha s-somma ta' tliet elef u sittin Euro (€3,060) rappreżentanti l-bilanċ dovut in linea ta' taxxa fuq il-valur miżjud fuq il-prezz tal-appalt skont id-dokument datat 3 ta' Marzu 2018²⁴, bl-imghax mid-data tal-fattura 3 ta' Novembru 2018 u bl-ispejjez jithallsu in kwantu għal terz (1/3) mill-konvenut u żewġ terzi (2/3) mis-soċjeta' attriċi.

**DR. RACHEL MONTEBELLO
MAĠISTRAT.**

²³ Ara Dok. FGX

²⁴ Paġna 3 tal-atti tal-kawża, anness mar-Rikors promotur.